

ключових освітніх компетентностей, розвиток у дітей високих естетичних ідеалів на основі особистісно-ціннісного ставлення до реального світу та творів мистецтва, здатності до сприймання, розуміння і створення художніх образів, формування потреб і здібностей до творчої самореалізації у процесі художнього осмислення світу.

Висновки. Отже, можна зробити висновки, що декоративно-прикладне мистецтво є ефективним засобом естетичного виховання учнів.

Список використаних джерел

1. Ганзюк[°]Л.[°]М., Салтан[°]Н.[°]М., М'яснікова[°]Н.[°]О., Могильова[°]С.[°]В. Естетика : навч. посібник для ВНЗ. Київ. 2011. 124[°]с.
2. Калініна[°]Л. Естетичне виховання молодших школярів як соціально-педагогічна проблема // *Рідна школа*. 2006. № 3. С.24-26.
3. Наумова[°]Н. Декоративно-прикладне мистецтво як засіб естетичного виховання учнів у процесі трудового навчання // *Проблеми освіти: наук.-метод. зб.* Київ, 1998. Вип. 11. С. 82-84.
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ. 2016.
5. Перенчук[°]І. Формування творчої активності молоді засобами декоративно-прикладного мистецтва // *Молодь і Ринок*. 2009. №2 (49). С.[°]128-131.

КучерявенкоТетяна,
викладачка Кобеляцької
дитячої музичної школи
Кобеляцької міської ради (м.[°]Кобеляки)

ЗВУКОВИДОБУВАННЯ ЯК ОСНОВА СКРИПКОВОЇ ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. У статті висвітлюється робота над основними

методичними принципами отримання якісного звуку на скрипці. Досягнення ідеальної координації та незалежності правої та лівої рук як одна з умов успішного технічного та художнього розвитку скрипаля. Зазначається, що вібрація є невід'ємним компонентом виразності скрипкового звуку.

Ключові слова: звук, утворення звуку, видобування звуку, ведення смичка, рух смичка, штрихи, атака звуку.

Постановка проблеми. Серед проблем, пов'язаних з навчанням гри на струнно-щипкових інструментах, центральне місце займають проблеми звукоутворення та звуковидобування.

Відомо, що матеріальною основою музичного мистецтва є звук. За своєю природою музичний звук відрізняється від інших звуків, які оточують людину, своїми особливими якостями, які склалися в процесі тривалої художньої практики. Він – основа мови музики, будівельний матеріал для втілення ідейно-естетичного змісту твору, його образної системи. Необхідно врахувати, що музичний звук, як художнє явище відноситься не тільки до області акустики, фізіології слуху, але і до психології, естетики.

Науковцями доведено, що звук і слух несуть людині менш широку і багатобічну інформацію про світ, ніж світло і зір. Проте у співвідношенні звукових і зорових вражень є і зовсім інша сторона. Звукові враження, взагалі, більш активні. Звук служить свідченням, ознакою, «сигналом» (у широкому змісті) якоїсь події, або процесу. Зі згаданим впливом звуків на нервову систему в значній мірі зв'язана і велика роль у музиці безумовно рефлекторного елемента [4, с.°5-7].

Ступінь вивчення проблеми. Питання формування виконавського апарату музиканта-скрипаля і відповідно скрипкової підготовки представлені у роботах О.°Андрейко, Войку, Н.°Радван, В.°П'ятигорського та ін.

Виклад основного матеріалу. Динамічна сторона звучання залежить від того, наскільки інтенсивно струна збуджується смичком і змушує коливатися деки скрипки. У той же час необхідно враховувати, що гучність звучання визначається слухачем, в основному, по самому початку звуку, його

атаці.

Звичайно перший елемент, «укол», забирає мінімальний час. Чим інтенсивніший рух на самому початку, тим звукові може бути додані велика енергія і масштаб, тим більше сріблясте і «носке» звучання можна видобути з інструмента. Від другого елемента – самого способу і часу проведення смичка по струні після атаки звуку – залежить характер звучання, його багато тембрових характеристик. Якщо «відпускання» смичка здійснюється швидко, виникають динамічні, акцентовані штрихи. Якщо після атаки звук майже не відпускається, виникає могутнє, патетичне *detache*. Якщо атака звуку незначна, то вся інтенсивність звуковидобування зосереджена в подальшому проведенні смичка, що може породжувати м'яке, співуче звучання.

Вібраційний імпульс повинен збігатися з атакою звуку і повертатися в звичайний вібраційний рух синхронно з відпусканням звуку смичком. Варто уважно стежити, щоб початковий вібраційний рух пальця був спрямований нагору, а не вниз, тоді звук здобуває більш сріблястий характер. Розбіжність акценту і вібрато приводить до невиразного звучання, звуковим «міхурам» [5, с.°208].

Одним з важливих елементів звуковидобування є зміна смичка. У багатьох виконавців помітні такі недоліки в зміні смичка як його «просмикування», недослуховування останніх нот на *legato*, неправильний розподіл смичка. Так, при зміні смичка на штриху *legato*, потрібно приділити особливу увагу тому, щоб на останню ноту виділялася необхідна кількість смичка, швидкість смичка при цьому залишалася б незмінною. Думкою треба дослуховувати ноту і зв'язувати її з наступною. Таким чином, ми можемо забезпечити собі непомітну, плавну зміну смичка [2, с.°13].

Основою співучості звуку є вироблення повного, протяжного звучання скрипки, рівного й однорідного по тембру і динаміці. Але при цьому проблема довжини звучання не може бути відділена від багатого, різного темброво пофарбованого звуку, що видобувається.

У поняття довжини звучання входять кілька характеристик: плавність

ведення смичка, досягнення гарної керованості смичком на всій його довжині, формування відчуття того, що точка додання сил правої руки – струна, а не смичок. Необхідно відчувати «життя» струни, її коливання й опір.

Вправи у «витриманому» звукові, бажано грати не на відкритій струні, а вибрати з художньої літератури який-небудь витриманий звук, підійти до нього, уловивши його зміст, характер.

Висновки. Отже, робота над звуковидобуванням у скрипаля є важливою ділянкою для звукового втілення задуму виконавця і є найважливішим засобом музичної виразності. Яскрава, динамічна, виразна, чітка гра з досить широкою динамічною градацією звуку здатна потягнути слухача, підвищити його включення в музику. Багаті градації звучання допомагають виконавцеві організувати об'ємний звуковий простір, опукло втілити образи твору, його драматургію. Сам динамічний рельєф твору не можна розглядати окремо від тембрової динаміки.

Список використаних джерел

1. Андрейко^{О.І.} Методи вдосконалення виконавського апарату музиканта-інструменталіста : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.02. К., 2004. 185^{с.}
2. Палшков^{Б.} Особливості звуковидобування та інтонування на альті. К. : Музична Україна, 1982. С.^{13.}
3. Радван^{Н.} Взаємозв'язок художнього і технічного компонентів у процесі удосконалення виконавського апарату педагога-скрипаля // *Підготовка фахівців соціономічних професій в умовах сучасного соціокультурного простору*: збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Вінницький державний педагогічний університет імені^{Михайла Коцюбинського}. Вінниця: ФОП Тарнашинський^{О.В.} Вип^{5.} 2017. С.^{227-229.}

4. Шип°С.°В. Музична форма від звуку до стилю : навч. посібник. Київ : Заповіт, 1998. С. 5-7.
5. Якуб'як°Я.°В. Аналіз музичних творів : навч. посібник. Тернопіль : СМП Астон,1999. 208°с.

Леонович Марина,

старша викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

Клочко Ольга,

старша викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

Хоменко Катерина,

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко (м.°Полтава)

МИСТЕЦТВО КАЛІГРАФІЇ: ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ

***Анотація.** У статті висвітлено особливе ставлення до письмового тексту як до мистецтва. Наголошується, що культ каліграфії виникає у китайській та японській культурі. Окреслюється європейська, зокрема українська каліграфія і витоки типографії. Презентовано історичні зразки української каліграфії, зокрема устав, напівустав, в'язь, скоропис.*

***Ключові слова:** каліграфія, каліграфія Сходу, європейська, українська каліграфія, форми української каліграфії: устав, напівустав, в'язь, скоропис.*

Каліграфія – мистецтво давнє та напрочуд актуальне саме нині. Гаджети заповнили не лише простір дозвілля й роботи, а й навчання. До прикладу, три роки тому у Фінляндії в початковій школі відмовилися від уроків письма від руки на користь уроків письма за допомогою клавіатури на пристроях. А проте, письмо від руки розвиває дрібну моторику, сприяє кращому запам'ятовуванню написаного, позитивно впливає на емоційний